

Bolest zavisti i njeno liječenje (Meka)

Hatib: dr. Saud ibn Ibrahim eš-Šurejm

7. džumadel-ula 1441. po Hidžri / 3. januar 2020.

Hvala Allahu, Plemenitom, Darovatelju, Onome Koji je objavio Knjigu, Koji pokreće oblake i Koji je porazio saveznike, Koji je uputio Svoje bogobojazne robove, i olakšao im iskušenja. Nevjernicima je zaprijetio propašću i bolnom kaznom. Nema boga osim Njega. Kod Njega je utočište i Njemu se kajemo. Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji druga nema, i svjedočim da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov rob i poslanik, najbolji čovjek koji je obožavao svoga Gospodara i koji Mu se klanjao. Pozivao je svoj ummet na Pravi put, put milosti i dobra, i Allah ga je sačuvao spletke spletkaroša. Neka su na njega Allahova milost, spas i mir, i na njegovu porodicu, supruge i ashabe, i na sve one koji idu njihovim putem, i slijede njihov trag do Dana povratka Allahu. O ljudi, oporučujem sebi i svojoj manjkavoj duši bogobojaznost, i da se držimo Allahove Knjige i upute Poslanika, jer je bogobojaznost lađa spasa koja čuva od utapanja u morima zablude. “I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali.” (Junus, 62–63)

Poštovani vjernici! Svi umni ljudi saglasni su da moral i duh obolijevaju, kao što obolijeva tijelo, i saglasni su, također, da su moralne i duhovne bolesti opasnije i destruktivnije od tjelesnih. U tom smislu, treba naglasiti da čovjek nikada nije iskušan bolešću koja u potpunosti uništava njegovo srce, ispunjava ga zlobom i umanjuje njegovu vrijednost, kao što je to bolest zavisti. To je uistinu prezrena bolest, koja smanjuje iman onoga u čijem se srcu nađe, i čini da on živi teškim životom, zato što osjeća nelagodu prema onome kome je Allah ukazao neku od Svojih velikih blagodati. Ko dođe u takvo stanje, izgubit će dragocjeno vrijeme dok bude “pružao” svoj pogled prema ljepotama ovog svijeta, koje Allah pruža nekim ljudima. Njegov pogled umorit će se od razgledanja i okretanja, srce će biti obuzeto željom da nestanu

blagodati onih kojima zavidi, a kada se srce i vid zaposle izvan pokornosti Allahu, džellešanuhu, postanu potpuno beskorisni, a to je, tako mi Allaha, istinska propast.

O vjernici, jedna od najsveobuhvatnijih definicija zavisti, koju su stručnjaci naveli jeste, da je zavist ljudska emocija koju karakteriše negativan stav prema tuđim postignućima ili posjedovanjima i želja da tih postignuća nestane. Uglavnom se ta emocija reflektuje prema rodbini i ljudima iz bližeg okruženja, jer je određena namjerom da svi oni, u perspektivi, budu iza njega po materijalnim dobrima, a ne ispred njega. Uzor svakom zavidniku, čija je zavist pokuđena i zabranjena, prije života na Zemlji, jeste Iblis, neka je na njega Allahovo prokletstvo, jer njega je zavist navela da se ne pokloni Ademu, i zbog njegove zavisti Adem i Hava iz Dženneta su spušteni na Zemlju, a nakon što je čovjek nastanio Zemlju, uzor im je jedan od dvojice Ademovih sinova. "I ispričaj im o dvojici Ademovih sinova, onako kako je bilo, kada su njih dvojica žrtvu prinijeli, pa kada je od jednog bila primljena, a od drugog nije, ovaj je rekao: 'Sigurno ću te ubiti!' 'Allah prima samo od onih koji su dobri', reče onaj." (El-Maida, 27)

Zavist je bila prvi uzrok nepokornosti Allahu na nebu, i prvi uzrok nepokornosti Allahu na Zemlji. Čovjek, po svojoj prirodi, teško se može spasiti zavisti, samo što je istinski vjernik, koji je zadovoljan Allahovim davanjem, prikriva, sputava i traži pomoć od Allaha da ga spasi od zavisti, dok nezadovoljnik otvoreno pokazuje svoju zavist i priželjkuje zlo onome kome zavidi. Ljudi su između ova dva stanja i to u manjoj ili većoj mjeri iskazuju.

Istinu je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "U vas se neprimjetno uvukla bolest koja je pogađala i ranije narode: zavist i mržnja." (Tirmizi) Zato je Allah, džellešanuhu, strogo zabranio zavist, kao što kaže: "I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao." (En-Nisa, 32) Neki su učenjaci ovu želju protumačili kao zavist, a zavist je žudnja za istom onom blagodatima koju je Allah dao njegovom bratu, i želja da se dođe u njen posjed. To je bez sumnje suprotstavljanje Allahovoj volji, mudrosti i pravednosti. Uzvišeni Allah kaže: "... ili bi ljudima na onome što im je Allah iz obilja Svoga darovao zavidjeli." (En-Nisa, 54)

Zavidnik je u takvom stanju da njegovo srce prezire nekog čovjeka, koji, u njegovim očima, nema nikakvog grijeha osim što mu je Allah darovao blagodat od Svojih nebrojenih blagodati. Zato pronicljiv čovjek vidi sličnost između vatre i zavisti: zavist “spaljuje” dobra djela, kao što vatra spaljuje drva. Također, zavidnik izjeda samog sebe, zbog zlobe koju osjeća u svojoj nutrini prema onome kome zavidi, a i vatra izjeda samu sebe, ako nema ništa drugo za “jesti”.

Nije čudo da je ovakav status zavisti u vjeri, jer zbog zavisti Iblis nije izvršio Allahovu naredbu, brat je ubio brata, braća su bacila svoga brata u bunar, i zavist je odvratila Ebu Džehla od vjerovanja u Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što se navodi u poznatoj priči, koju navode komentatori Kur’ana, a u kojoj se kaže da je Ahnes ibn Šerik otišao kod Ebu Džehla i rekao mu: “O Ebu Hakeme, šta misliš o onome što sam čuo od Muhammeda?” On je upitao: “Šta si to čuo?” Ahnes mu reče: “Mi i pleme Abdumenaf nadmetali smo se u počastima: oni su hranili siromašne, i mi smo hranili, oni su nosili vodu, i mi smo nosili, dijelili su i mi smo dijelili, i tamam kada smo se izjednačili, te bili kao dva konja iste brzine dok se utrkuju, rekli su: ‘Mi imamo vjerovjesnika kojem dolazi objava s nebesa, a kada ćete vi postići tu počast?’” Ebu Džehl reče mu: “Tako mi Allaha, nikada u njega nećemo povjerovati, i nikada mu nećemo vjerovati.” Ahnes ustade od njega i ode.

Možemo, u ovom kontekstu, razmišljati o suri Jusuf, toj veličanstvenoj suri koja osvaja srca onih koji razmišljaju, i budi kod njih emocije i saosjećanje prema onima koji su bili žrtve zavisti, zavjera i spletki, djetetu koje je odvojeno od roditelja i roditelju koji je odvojen do svog djeteta, izmamљуje suze u očima, skrušenost i poniznost u srcima. Ko istinski razmišlja o toj suri, shvatit će da zavist zasljepljuje i zaglušuje. Zavist nije ograničena samo na javu i stvarnost, nego se proteže i na lijepa snoviđenja. Za zavidnika ne postoje granice kod kojih će se zaustaviti, i zato Jakub, alejhis-selam, upozorava Jusufa, alejhis-selam: “On reče: ‘O sinko moj, ne kazuj svoga sna braći svojoj, da ti ne učine kakvu pakost, šejtan je doista čovjeku otvoreni neprijatelj.’” (Jusuf, 5)

Čudan je primjer zavidnika: on, onima kojima zavidi, zavidi isključivo na materijalnim dobrima. Čak i kada zavidi učenjaku, ili dobrom čovjeku, zavidi im zbog ugleda koji uživaju u društvu, a ne zbog znanja niti dobrog djela. On svojom zavišću ne postigne ništa osim oholosti u srcu, mržnje u očima i zla na jeziku. Vodi rat zbog zavisti, a ne zna da je to unaprijed izgubljen rat, jer, u suštini on se ne suprotstavlja onome kome je data neka blagodanost, odnosno onome kome zavidi, nego Onome Koji je pravi vlasnik te blagodanosti – Uzvišenom Allahu.

Ko temeljito razmišlja o suri Jusuf, shvatit će da zavist zaslepljuje čovjekovo srce do te mjere da ne vidi grozotu zlih djela koja čini kako bi ostvario svoj cilj, makar ih učinio prema najbližoj osobi. Štaviše, zavist mu uljepšava zlo, pa ga vidi kao dobro i pohvalno djelo, u kome nema ni najmanjeg nedostatka.

Kada se kod Jusufove braće javila zavist prema Jusufu, alejhis-selam, oni su odlučili da ga ubiju ili protjeraju, kako bi se otac njima okrenuo, a njega zaboravio, a poslije će se oni popraviti i postati dobri ljudi. “Ubijte Jusufa ili ga u kakav predio ostavite – otac vaš će se vama okrenuti, i poslije toga ćete dobri ljudi biti.” (Jusuf, 9)

Također, ova sura uči nas da zavist dovodi zavidnika u takvu situaciju, da onoga kome zavidi nikada neće nazvati odgovarajućim imenom niti će mu dati odgovarajući opis, pa tako u suri Jusuf, Jusufova braća, sve vrijeme dok smišljaju spletke, Jusufa spominju po imenu, a ne kao svoga brata. Rekli su: “Ubijte Jusufa ili ga u kakav predio ostavite – otac vaš će se vama okrenuti, i poslije toga ćete dobri ljudi biti” (Jusuf, 9); “Jusuf i brat njegov draži su našem ocu od nas, a nas je čitava skupina” (Jusuf, 8); “O oče naš, zašto sumnjaš u naša osjećanja prema Jusufu?” (Jusuf, 11). Pošto prema svom drugom bratu Benjaminu nisu osjećali zavist, njega su nazvali bratom i nisu zazirali od toga: “Rekoše: ‘O oče naš, više nam neće hranu davati. Zato pošalji s nama brata našeg da bismo dobili hranu, a mi ćemo ga zaista čuvati’” (Jusuf, 63).

Zavist je ubica bez noža, i palitelj bez potpale i utopitelj bez vode, Allah mene i vas čuvao od zla zavisti, i zaštitio nas od zla svakog zlog čovjeka. Uzvišeni kaže: “Reci: “Utječem se Gospodaru svitanja od zla onoga što On stvara, i od zla mrkne noći kada

razastre tmine, i od zla smutljivca kad smutnje sije, i od zla zavidljivca kad zavist ne krijel!” (El-Felek, 1–5)

Bojte se Allaha i znajte da se u jednom srcu ne mogu nikada spojiti sreća i zavist, jer je uzrok sreće zadovoljstvo Allahom i Njegovim davanjem, a zavist je otvoreni neprijatelj zadovoljstva. Ono na čemu se zavidi poput je sunca – njegov zalazak i nestanak priželjkuje samo onaj sa “upaljenim” očima.

Da zavidnik može uskratiti zrak onome kome zavidi, on bi to sigurno učinio. Međutim, zavist je “pravedna” bolest, koja zavidniku čini sve ono što on čini onima kojima zavidi. Dovoljno mu je to što osjeća tugu i bol dok su drugi sretni. Onaj kome se zavidi mora biti spreman na niske udarce zavidnika, jer njegova intelektualna superiornost zasigurno će mu stvoriti neprijatelje, kao što će mu njegova ljudska superiornost stvoriti prijatelje. U konačnici, nema nijednog zavidnika a da neće biti kažnjen s pet kazni i prije nego što njegova zavist dođe do onoga kome zavidi: srdžba Gospodara, tuga koja će pržiti Njegovo srce, iskušenje za koje neće biti nagrađen, grijeh zbog koje zaslužuje osudu i zatvaranje vrata sreće na njegovom licu.

Zatim, znajte da vam je Allah naredio da donosite salavate i selame na Njegovog Vjerovjesnika, pa je rekao u mudroj Objavi: “Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav!” (El-Ahzab, 56)

Allah podario blagoslov meni i vama u časnom Kur’anu, i okoristio mene i vas njegovim ajetima i mudrom opomenom. Rekoh ovo i od Allaha Uzvišenog tražim oprost za sebe, vas i sve muslimane od svakog grijeha, a tražite i vi, On mnogo prašta i milostiv je.

